

Puiki dovana knygų mylėtojams

Nesitikėkite atsikratyti knygų / Jean-Claude Carrière, Umberto Eco; iš prancūzų kalbos vertė Elena Macevičiūtė ir Adas Macevičius. – Vilnius: Žara, [2011]. – 275, [1] p. – Kn. taip pat: Pratarė / Žanas Filipas de Tonakas, p. 5–11.

Lietuvos skaitytojams pažįstamas italų filosofas, semiotikas ir rašytojas, knygos *Rožės vardas* autorius profesorius Umberto Eco bei prancūzų rašytojas, dramaturgas ir scenaristas Jean-Claude Carrière susitikę kalbasi apie knygas. Toks buvo prancūzų eseisto ir žurnalisto Jean-Philippe de Tonnac sumanymas, kurio rezultatas – knyga *Nesitikėkite atsikratyti knygų*. Joje rasime pokalbių pačiomis įvairiausiomis kultūros, politikos, mokslo temomis, tačiau visos jos vienaip ar kitaip bus susijusios su knyga ir jos išsaugojimu, istorija nuo papiruso skiautės iki skaitmeninio įrašo. Autorių diskusijos – intelektualios ir tuo pačiu metu lengvabūdiškos, mokslinių faktų aptarimą keičia anekdotinių situacijų aprašymai. Žavi puikus lietuviškas vertimas – iš prancūzų kalbos knygą vertė ne vieną bibliotekininkų kartą mokiusi Vilniaus universiteto ir Boras universiteto profesorė Elena Macevičiūtė bei Adas Macevičius. Beje, jau anksčiau Lietuvoje buvo galima gauti šios knygos rusiškąjį vertimą – Mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje ji atsirado dar 2011 metais.

Skaitydami knygą turėsime galimybę sugrįžti prie daug kartų svarstytos temos apie knygos išlikimą. Šis klausimas tapo ypač aktualus atsiradus pirmiesiems kompiuteriams, o atsakymų variantai vis dar kaitina knygų mėgėjų, bibliotekininkų ir leidėjų aistras. U. Eco

teigimu, internetas grąžino mus į raidyno erą, o kompiuteris – į Gutenbergo galaktiką. Dabar visas pasaulis privalo skaityti. Tačiau pats vienas kompiuteris neveiks – jam reikia pagalbinių priemonių: elektros, programinės įrangos. Ilgai skaičius knygą ekrane – prireiks ir gerų akinių. Prisiminęs, kad knyga mažiau siai kito nuo atsiradimo per visus 500 metų, U. Eco teigia: knyga – tobulas išradimas. Kaip ir šaukštas, kūjis, ratas... Jos nebegalima patobulinti, išlaikant tas pačias funkcijas. Gali būti, kad bus keičiamos knygos sudedamosios dalys, gamybos medžiagos. Tačiau knyga išliks tuo, kuo yra.

Svarstydami knygos paskirtį, abu pašnekovai sutarė, kad skaitmeninė lemtis laukia kaupimo ir saugojimo funkciją siekiančios atlikti knygos. Tada su sielvartu buvo prisiminta, kiek puikių knygų išnyksta šiame pasaulyje dėl popieriaus irimo, gaisrų. Pripažinę, kad „suglaudinti“ ir išsaugoti informaciją geriausia yra ne popieriuje, pašnekovai diskutuoja toliau: ar išliks bibliotekos, ar išliks nepakitęs pats internetas, kiek patvarios informacijos saugojimo laikmenos?.. Juk atmintis institucijos nuėjo labai ilgą kelią, siekdamas išsaugoti savo turtus elektroninėje laikmenoje: pirmiausia tai buvo magnetinės juostos, tada – kasetės, diskeliai, CD-ROM, talpyklos... Ir šie bandymai kainavo labai daug lėšų. O jei atsiversime XV a. knygelę – ją

galėsime skaityti be jokių techninių kliūčių – neprireiks jokių konvertavimo programų.

Susimąstyti privertė diskusija apie tai, kokią knygą iš savo degančios bibliotekos gelbėtume pirmiausia. U. Eco prisipažįsta, kad pirmiausia gelbėtų savo 250 GB išorinį standųjį diską, kuriame sukaupta jo kūryba.

Diskusija apie informacijos laikmenas palietė ir pačią „naujos“ technologijos sąvoką. U. Eco pabrėžė, kad tempai, kurie verčia atnaujinti turimas informacines priemones, darosi nepakeliami. Įrengimai sumanyti taip, kad po kurio laiko taptų nenaudingi, nes jų taisymas yra brangesnis, nei naujos detalės. Šis pokalbis apie naujų technologijų veržimąsi į kasdienybę pereina į kitą diskusiją – apie specialisto „galiojimo laiką“. Abu pašnekovai sutaria, kad laikui bėgant žmogus nebesugebės perprasti ateinančių technologijų; yra sričių, kuriose neįmanoma reikalauti sekti naujausius pasiekimus ilgą laiką, ir „negalima leisti, kad nepakenčiamas mūsų ilgaamžiškumas užmaskuotų faktą: žinių pasaulyje vyksta nuolatinė revoliucija, ir mes kaip reikiant nesugebame suprasti vieno dalyko – laiko erdvė neišvengiamai ribota“¹

Jean-Claude Carrière, pasakodamas apie ateities numatymo faktus, pastarąją nusakė tokiais žodžiais: „jei ateitis yra ateitis, ji visada netikėta“ ir pridūrė, kad svarbiausia ateities savybė – nuolat stulbinti. Autorius pateikia daug įdomių pavyzdžių, iliustruojančių jo mintį „iš tiesų tikiu, kad daugybė mūsų laikų išradimų įkūnija labai senas svajones“²

Knyga sudomins įvairiausių profesijų specialistus, teiks minčių kasdienybei nuskaidrinti ir pastūmės į gyvenimo problemas pažvelgti

1 Ten pat, p. 41.

2 Ten pat, p. 48.

kitu kampu. Skaitytojas kviečiamas mėgautis „literatūrinio šėlsmu“ dviejų aistraulių, įtraukiančių į pasiutpolkę su ragučiais, kurioje kiekvienas puslapis stebina, linksmina ir moko. Pašnekovai analizuoja pačias netikėčiausias temas, jos jungtos į iškalbingai pavadintus skyrius: „Nėra nieko nepastovesnio kaip patvariosios laikmenos“, „Vištoms prireikė šimto metų, kad išmoktų nelakstyti per kelią“, „Kiekviena šiandien išleista knyga yra postinkunabulas“, „Apie praeitį sužinome iš kretinų, idiotų arba priešininkų“, „Niekas nesustabdys tuštybės“, „Pagyra kvailybei“, „Internetas, arba Kodėl neįmanomas *damnatio memoriae* (lot. – pasmerkti atminimą)“, „Ką daryti su biblioteka po mirties?“ ir kt. Ši knyga telkia ne tik istorinius faktus bei įdomias mintis – jos pabaigoje rasime ir Jean-Claude Carrière literatūros bei filmų scenarijų, U. Eco romanų, negrožinės literatūros, knygų vaikams bibliografinius sąrašus, leidinyje minimų asmenvardžių rodyklę.

BIRUTĖ RAILIENĖ